כהן משיח פרק שלישי הוריות

יג.

מסורת הש"ס

ב) זבחים ל:, ג) שם. פסחים נט:, ד) ל"ל דרכה. יומא ד"ן, ד) [מנחות ל: איתא רבינא, ה) כריתות פז. ע"ש, ו) ל"ל לת, ז) נדר מז: [ע"ש טיעמים גדולים], ח) ניסן נט:, ט) [ל"ל נתנו] כמנחת יעדין [ע"ש], י) [פרוש ד:], כ) [מדמתיר לרוב ממון] פר' נח ט פר"ה), ל) [נכ"מ: חתולין], מ) [ריקנא ד:], נ) נמ"י נוסף: [ותוספה לוטת מלים קדם לסמה ומפי מיה אמת מים ומפרי מיה נעורה מלוכרה דמנחיה דמים נפים מחמה], ס) נכ"מ: חתולין.

תורה אור השלם

1. והוציא את הפר אל מחוץ למחנה ושרף אתו כאשר שרף את הפר הראשון חטאת הקהל הוא: ויקרא ד כא
2. וקל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקדש עד צאתו וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל: ויקרא ט ז
3. והביא אחם אל הבהן והקריב את אשר לחטאת ראשונה וקלק את ראשו ממול ערפו ולא יבדיל: ויקרא ה ח
4. והיה אם מעיני העדה נעשתה לשגגה ולא ידעו כל העדה פר בן בקר אחד לעלה לריח ניחח ליי ומנחתו ונסכו כמשפט ושעיר עזים אחד לחטאת: במדבר טו כד
5. ויאמר המלך להם קדו עמכם את עבדי אדניכם והרכבתם את שלמה בני על הפרדה אשר לי והורדתם אתו אל גחון: מלכים א א לג
6. ומשח אתו שם צדוק הכהן ונתן הנביא למלך על ישראל והתקעתם בשופר ואמרתם יחי המלך שלמה: מלכים א א לד
7. שמע נא יהושע הכהן הגדול אתה ורעיך הישבים לפניך כי אנשי מופת המה כי הנני מביא את עבדי צמח: זכריה ג ח
8. כי יקום בקרבך נביא או חלם חלום ונתן אליך אות או מופת: דברים יג ב
9. בני עמרם אהרן ומשה ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים הוא ובניו עד עולם להקטיר לפני יי לשרתו ולברך בשמו עד עולם: דברי הימים א כג יג
10. בעת ההוא הבדיל יי את שבט הלוי לשאת את ארון ברית יי לעמד לפני יי לשרתו ולברך בשמו עד היום הזה: דברים י ח
11. יקרה היא מפנינים וכל חפציך לא ישוו בה: משלי ג טו

תוספות הרא"ש

מה"ם דת"ר ושרף אותו כאשר שרף את הפר הראשון וה"ל למכתב כאשר שרף את פרו מה ת"ל הראשון [שיהא] ראשון (לכל העבודה) (לפר העדה) לכל מעשיו: ותני' והקריב את אשר לחטאת ראשונה. בקרבן עולה ויורד בשמיעת קול וביטוי שפתים וטומאת מקדש וקדשיו כתיב: אלא זה בנין אב שיהא חטאות קודמות לעולות הבאים עמהם: וקו"ל דאפילו חטאת העוף קודמת לעולת הבהמה. ואע"ג דבהמה עדיפא דהוי מין זבח. דלהכי אהני קרא יתירא. דאי לחטאת בהמה הא לא צריך קרא דהם חטאת קודם להם העולה שהוא מרצה. אלא לאשמעי' דאי מתימי חטאת העוף דראובן ועולת בהמה דשמעון דקודמת חטאת העוף.

אבל כתב נבראי לא משכחת דמיהו חטאת העוף ועולת בהמה: לחטת חסר כתיב. אלא למיסר דמעלת חטאת זו חסירה ממעלת שאר חטאת: (רש"ם) [פ"ש] האי דיחיד והאי דצבור וצבור קודמין ליחיד אפי' הוא נשיא. והא דאמרי' בפ"ק דר"ה (דף ח:) וש"מ) מלך וצבור מלך נכנס תחילה לדין התם שאני כדמפרש טעמא לאי אורח ארעא לאיתב מלכא אבראי. ואב"א מקמי דלפוש חרון אף: ואוסר ששן נא יהושע הכהן הגדול. מאי דאומר וכ"ת שאני צדוק הכהן דהוה משמש באורים ותומים וה"ל כמו נביא כמו (במדבר כז) ולפני אלעזר [הכהן] יעמוד ושאל לו במשפט האורים (ותומים) ויהושע נביא היה. אפ"ה היה צריך לאלעזר. אבל כה"ג שאינו משמש באורים ותומים לא צריך מנביא ת"ל שמע נא יהושע ובבית שני היה וכבר פסקו אורים ותומים (קודם): ששוח בשמן המשחה קודם למרובה בגדים. וה"נ איתא במסכת נזיר ר"פ כהן גדול משוח בשמן המשחה ומרובה בגדים משוח בשמן המשחה צריך דסביא פר דבא על כל המצות אבל מרובה בגדים לא. ותימה האיך הוה כ' כהנים גדולים באחד. י"מ שאיירע טומאה לכהן משיח. אחר שגנו ישאישהו המלך השמן המשחה (ואינו) (ומינו) מרובה בגדים לשמש תחתיו. ולא נהירא דא"כ הי"ל למכתב משוח בשמן המשחה קודם למרובה בגדים שעבר דאפרינן מרובה בגדים קודם למשיח שעבר ועוד דהתם בנזיר ה"ל למיסר משוח בשמן המשחה צריך דחזי לעבודה ומרובה בגדים לא חזי לעבודה דקאמר התם מרובה בגדים ומשיח שעבר מרובה בגדים צביר צריך לעבודה דאילו מרובה בגדים לא כבר עבודה הוא דאינו ראוי לא לכה"ג ולא לכהן הדיוט. ופי' הרב ר' משה מאוברא דכגון [שנגלה און] שחלה כה"ג ואוקמו אחר תחתיו וכיון ששימש ימים רבים בכה"ג מסתמא אין מעבירין אותו אף בששב או שנתרפא דוקא באירע קרי שהשני אינו משמש אלא לפי שעה חזר ראשון לעבודתו: מרובה בגדים קודם למשיח שעבר. כגון שאירע קרי לכה"ג קודם שגנו שמן המשחה ומשחו אחר תחתיו ומת כה"ג ומינו אחר תחתיו אחר שגנו שמן המשחה. ומה שלא מינו משוח שעבר (אע"פ) [אפשר] שהאחר נתחכם ונתעלה יותר או שמא ע"פ מלך מינוהו כמו שמצינו שהיו נתמנים עפ"י מלך בבית שני כדבני דמים (יומא דף ח: יח. יבמות סא.): אביא להו לענין טומאה סגן ומשוח מלחמה איזו מהן קודם. הך בעיא איתא נמי בנזיר בריש כ"ג ואין (וכתב) [כתוב] שם לענין טומאה. אלא סגן ומשוח מלחמה מאי. ומשום דקאי אסתניתין כה"ג הנזיר שהיו מהלכין בדרך ומצאו מת מצוה ר' אלעזר אומר יטמא כה"ג ואל יטמא נזיר. וחכ"א יטמא נזיר ואל יטמא כה"ג. ועלה קאי הבעי' משוח מלחמה וסגן מאי. אבל הכא מתניתין בקדימה להתיחוה איריי ומשום הכי הוצרך לפרש לענין מאי (והא דלא מבעיא) (ופשיטא) ליה לענין התיחוה משוח מלחמה קודם לפי שהוא ראש ערכי מלחמה וחיי ישראל תלוין בו אבל לענין טומאה פספקא ליה אי סגן עדיף לפי שהוא מזומן לשמש תחת כה"ג:

פרשת פר כהן משיח כתיבא כרישא [מ] והדר כתיבא פר העלם דבר של צבור. ועשה לפר כאשר עשה לפר החטאת דהיינו לפר כהן משיח נמה ליה למיהדר וכתב כאשר שרף את הפר הראשון: **וכפר בעדו.** והדר ונעל ביתו ובעד כל קהל ישראל: פר דעבודת כוכבים הוי עולה: **תמיד אל"ף.** למימרא דעולה קדמה: **כמשפט כתיב ביה.** כפר דעבודת כוכבים דכתר כתיבה אזלינן ועולה כרישא כתיבא: **שעיר יחיד קודם לנכשא יחיד.** כגון שהיו שנים זה הביא כשבה וזה הביא שעירה: **שכן נתרבתה באליה.** דעז אינה טעונה אליה: **כגון יום.** כגון יום. ככש גגל עומר וכבשים בגגל שתי הלחם: **מתני' עומדים בקלקלה.** הלים למשכן זכור [מ]: **גמ' אמו קודמת לגולם.** דלית לה זילותא טפי: [**חכם קודם למלך ישראל.** שאין כל ישראל ראוין לחכמה אבל מלך כל ישראל ראוין למלכות]: **מלך קודם לכהן גדול.** מדאמר מלך לכהן גדול קחו עמכם מעבדי אדוניכם [וע"כ מגפשיה קאמר] אלמא מלך עדיף: **אמרכלא.** שממונה על כולם ואין מעכין על דברי: **גזבר.** הממונה על האוצרות

שנמקדש: **איבעיא להו לענין טומאה.** ליטמא למת מצוה קגן ומשוח מלחמה מי זה מהם קודם: **להתיחוה.** הוא קודם לסגן משוח לצבור צריכים לו למשוח מלחמה לצורך מלחמה טפי מסגן: **דכתיב ויבדל אהרן.** אלמא כהן עדיף מלוי: [**בכלל ארור.** כמנן. לא מצא נח קללה לכנען גדולה מזו שיהא עבד לאחיו מכאן שכל עבד הרי הוא בכלל ארור]: **הכל רוצין ליטא גיורת.** שמתרגין ליטא גיורת מלוטא משומרת: **משומרת לא ניסה בחזקת שמור.** דסתם שפחה מופקרת. לשון אחר גיורת בעיא לאיגיורי ומשמרת עצמה לפי שבדעתה להתגייר אבל שפחה אין ניחא לשמרר עצמה ואינה משמרת עצמה: **מפני מה הכל** [מ] **מוטלין בעכברים.** לומר מפני מה נתנה מפלה ימיהה לעכברים שנרדפין תדיר תדיר: **אמר לפם מפני שמורן רע.** שיצר לבם רע הוא יותר מדאי. פורו שר שלהם כדאמר (כ"מ דף נט:) בגר שסורו רע דהיינו יצר הרע שבר שלו רע הוא: **מאי היא.** היכי הוי סורן רע: **אמר רבא אפילו גלימי.** דלאו מאכל ולית בהו הנאה אפי' הכי גייליי להו: **גייליי.** עיפרין: שופתא.

בבאים עמהם וקיי"ל [נ] דאפילו חטאת העוף קודמת לעולת בהמה [ס] פר עבודת כוכבים קודם לשעיר עבודת כוכבים אמאי האי חטאת והאי עולה אמרי במערבא משמיה [ע] דרבא בר מרי חטאת עבודת כוכבים חסירא אל"ף [פ] לחטת כתיב [צ] רבא אמר כמשפט כתיב ביה [ק] שעיר עבודת כוכבים קודם לשעיר נשיא מ"ט האי צבור והאי יחיד [ר] שעיר נשיא קודם לשעירת יחיד מ"ט האי מלך והאי הדיוט [ש] שעירת יחיד קודמת לכבשת יחיד והא תניא כבשת יחיד קודמת לשעירת יחיד אמר אבי תנאי היא מר סבר שעירה עדיפא שכן נתרבתה באליה [ת] עומר קודם לכבש נתרבתה אצל עבודת כוכבים ביחיד ומר סבר כבשה עדיפא שכן נתרבתה באליה [א] עומר קודם לכבש הבא עמו [ב] שתי הלחם קודמים לכבשים הבאים עמהם [ג] זה הכלל דבר הבא בגין ליום קודם לדבר הבא בגין לחם: **מתני'** [ד] [ה] האיש קודם לאשה להחיות ולהשב אבדה [ו] והאשה קודמת לאיש לכסות [ז] ולהוציא מבית השבי [ח] בזמן ששניהם עומדים בקלקלה האיש קודם לאשה: **גמ'** ת"ר היה הוא ואביו ורבו בשבי [ט] הוא קודם לרבו [י] ורבו קודם לאביו [כ] אמו קודמת לכולם חכם קודם למלך ישראל חכם שמת אין לנו כיוצא בו מלך ישראל שמת כל ישראל ראוים למלכות מלך קודם לכהן גדול שנאמר [ל] ויאמר המלך (אליהם) [להם] קחו עמכם [מ] (או מ)עבדי אדוניכם וגו' כהן גדול קודם לנביא שנאמר [נ] ומשח אותו שם צדוק הכהן ונתן הנביא הקדים צדוק לנתן ואומר [ס] שמע נא יהושע הכהן הגדול אתה ורעיך וגו' יכול הדיוטות היו ת"ל כי אנשי מופת המה ואין מופת אלא נביא שנאמר [ע] ונתן אליך אות או מופת [פ] משוח בשמן המשחה קודם למרובה בגדים מרובה בגדים קודם למשיח שעבר מחמת קריו משיח שעבר מחמת קריו קודם לעבר מחמת מומו עבר מחמת מומו קודם למשוח מלחמה משוח מלחמה קודם לסגן סגן קודם לאמרכל מאי אמרכל אמר רב חסדא אמר כולא אמרכל קודם לגזבר גזבר קודם לראש משמר ראש משמר קודם לראש בית אב ראש בית אב קודם לכהן הדיוט [צ] איבעיא להו לענין טומאה סגן ומשוח מלחמה איזה מהם קודם אמר מר זוטרא בריה דרב נחמן ת"ש דתניא סגן ומשוח מלחמה שהיו מהלכים בדרך ופגע בהם מת מצוה [ק] מוטב שיטמא משוח מלחמה ואל יטמא סגן שאם יארע בו פסול בכהן גדול נכנס הסגן ומשמש תחתיו והתניא משוח מלחמה קודם לסגן אמר רבינא כי תניא התיא להחיותו: **מתני'** [ר] כהן קודם ללוי לוי לישראל ישראל לממזר וממזר לנתין ונתין לגר וגר לעבד משוחרר אימתי בזמן שכולם שוים אבל אם היה ממזר תלמיד חכם וכהן גדול עם הארץ ממזר תלמיד חכם קודם לכהן גדול עם הארץ: **גמ'** כהן קודם ללוי שנאמר [ש] (ו)בני עמרם אהרן ומשה ויבדל אהרן (להקריב) [להקדישו] קדש (ה)קדשים לוי קודם לישראל שנאמר [ת] בעת ההיא הבדיל ה' את שבט הלוי [א] (מתוך) וגו' ישראל קודם לממזר שזה מיוחס וזה אינו מיוחס ממזר קודם לנתין זה בא מטפה כשרה וזה בא מטפה פסולה נתין קודם לגר זה גדל עמנו בקדושה וזה לא גדל עמנו בקדושה גר קודם לעבד משוחרר זה היה בכלל ארור וזה לא היה בכלל ארור: אימתי בזמן שכולן שוין כו': מה"מ א"ר אחא ברבי חנינא דאמר קרא [ב] יקרה היא מפנינים [ג] מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים תניא רשב"י אומר בדין הוא שיקדים עבד משוחרר לגר שזה גדל עמנו בקדושה וזה לא גדל עמנו בקדושה אלא זה היה בכלל [ד] ארור וזה לא היה בכלל ארור שאלו תלמידיו את רבי אלעזר ברבי צדוק מפני מה הכל רצין לישא גיורת ואין הכל רצין לישא משוחררת אמר להם זו היתה בכלל ארור וזו לא היתה בכלל ארור דבר אחר זו היתה בחזקת שמור וזו לא היתה בחזקת שמור שאלו תלמידיו את רבי אלעזר מפני מה הכלב מכיר את קונו וחתול אינו מכיר את קונו אמר להם ומה האוכל ממה שעכבר אוכל משכח האוכל עכבר עצמו עאכ"ו שאלו תלמידיו את ר"א מפני מה הכל [ה] מושלים בעכברים מפני שסורן רע מאי היא רבא אמר אפילו גלימי גייצי רב

עין משפט נר מצוה

נא א מ"י פ"ט מהל' ממרדין ומשקין הלכה ז:
נב ב מ"י שם הל' ו:
נג ב מ"י שם הל' ח:
נד ד ה ו ז מ"י שם הלכה ז:
נה ח ט ו מ"י שם הל"ט:
נו כ טו"ש יו"ד ס' רנב סעיף ח סה"ס:
נז ל מ"י פ"ט מהל' מחנות עניים הל' יט סמג עשין קפב טו"ש יו"ד סי רנא סעיף ח:
נח מ נ מ"י וסמג שם טו"ש יו"ד סי רנב סעיף ח:
נט ס מ"י פ"ל מהל' תרומות הלכה ט טור ש"ע יו"ד סי' רמב סעי' לד וסי' רנב סעי' ט:
ס ע מ"י שם הלכה ב וס"ה מהל' ת"ת הלכה ח סמג עשין יב טור ש"ע יו"ד סי' רמד סעיף לד וסי' רנב סעי' ט:
נא פ טור ש"ע יו"ד סי' רנב סעיף ט:
סב צ הגל כמי' פ"ד מהל' כלי מקדש הלכה יט:
סג ק מ"י פ"ג מהל' מגל הלכה ט:
סד ר מ"י פ"ח מהל' מתנות עניים הלכה ח סמג עשין קפב טור ש"ע יו"ד סי' רנא סעיף ט הגל שם:
ש נמי' שם הל' יח וס"ה מהל' תלמוד תורה הל' ג טו"ש יו"ד סי' רמי סעי' טו הגהה:

מוסף רש"י

והקריב את אשר לחטאת ראשונה. בשמיעת הקול כתיב (זבחים צ:). **ואת השני.** כתריב דהטיל קרא מתיב כמוהו בטר ומתילא דעשין כין דהלי שני עולה חטאת היה לתשון (פסחים נט:). זה בנת אב. הכנין הוה נמה הסמוך לפ ללמד לכל חטאות שיקדמו לעולות הבאות עמהן (שם). **הלה המתוה הקדמתו בשביל שם חטאת** (זבחים צ:). וקו"ל **דאפילו חטאת העוף בו.** (פסחים כפרק כל התדיר דהלי נגין לפ לא אינמרינן אלא לחטאת העוף הבאה עם עולת בהמה כגון יולדת שעירה שמביאה עולתה בהמה וחטאתה עוף, שקדמים חטאת לעולה (פסחים נט:). **לחטת כתיב.** כפרה עלה לן ויהיה לם תמיד הנדה עבשהה כשבנה ונו' ומתיב המם ושעיר אחד לחטאת המר לי לומר שאינו כשאר חטאתו, שכל חטאת שקדמוהו הבאה עם עולה חטאת שקדמוה חו עולה קודמת (זבחים צ:). **כמשפט כתיב.** נהמיה קרא ומתמה ונקטי כמשפט חטאת כמשפט מדר מקרלמי כך מדר עכהתה, ופר נרשם כתיב (שם). **והתניא משוח מלחמה קודם לסגן.** דמסתמא לכל דבר קודם לו לחיטו מדיף טפי (ודיר מז:). **מסגר הלאדיר חכם קודם בר.** לקמנה לחשון ולגרך לחשון (סוטה ד:).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com